

Nº REF.:

AIR.01

Nº FITXA:

37

DENOMINACIÓ:

Granja la Ricarda.

SITUACIÓ:

CAMI DE LA RICARDA

Districte de la Bufera

DATA CONSTRUCCIÓ:

De 1909 a

AUTOR:

Francisco Bastos.

PROMOTOR:

Manuel Bertrand i Salsas.

TIPOLOGIA:

ARQUITECTURA INDUSTRIAL RURAL.

Dues edificacions situades perpendicularment formant pati d'accés.

CONTEXT:

Al vessant Est del Camí de la Ricarda, prop del camí de Sali.

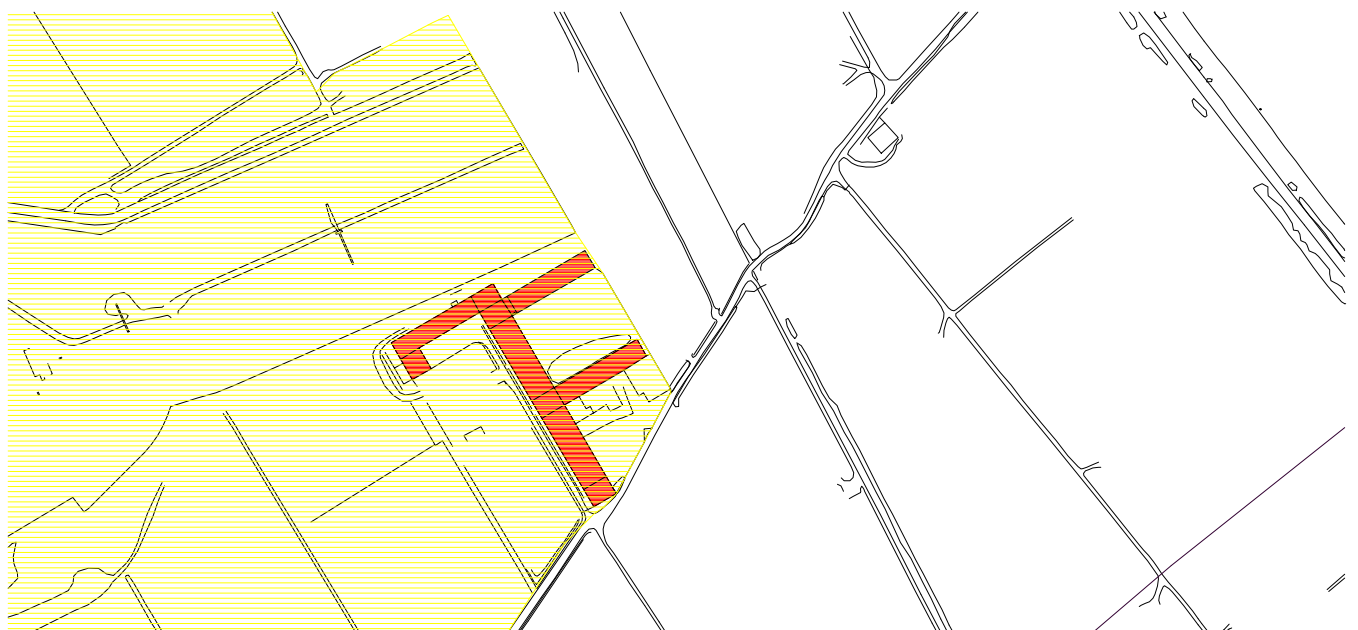
FOTOGRAFIA ACTUAL

PLÀNOL DE SITUACIÓ

Escala

1/5000

RÈGIM URBANÍSTIC:

Planejament Vigent: Modificació del Sistema Aeroportuari del PGM i ordenació de l'entorn immediat (A.D. 2001).

Classificació: Sistema General Aeroportuari.

Qualificació: 2 Sistema general aeroportuari.

Afectat per l'ampliació de l'aeroport. Les servituds aeronàutiques afecten el conjunt edificat.

RÈGIM JURÍDIC:

Titularitat: A.E.N.A./Pública.

Condicions/servituds: Les de l'aeroport.

DESCRIPCIÓ:

Conjunt de dos cossos rectangulars situats perpendicularment conformant l'espai d'accés.

El conjunt dels edificis presenten una fonamentació amb estacques de pi clavades al terreny que suporten uns pilars d'obra que aixequen tot l'edifici. D'aquests pilars surten unes voltes que conformen el terra de l'edifici, arriostrades per tirants de ferro.

El primer cos està format per dues naus d'una sola planta com a estables -alternades amb tres torres quadrangulars de planta baixa i pis- orientades est-oest aprofitant les llums extremes del dia i afavorint l'entrada de vent d'estiu per a la ventilació. Cada una de les naus presenta una estructura d'encavallades metàl·liques (15m de llum) amb recobriment interior amb volta d'ansa-paner folrada amb peces de ceràmica blanca, i coberta de dues vessants de teula àrab. A l'interior de les naus hi ha arriadors ceràmics amb motius florals. Finestres d'arcs rebaixats. Les torres presenten cobertes de quatre vessants amb remat-mirador de baranes de ferro -ja desaparegudes-. Destaquen al llarg de tota la façana, els ornaments amb rajola blava tant al coronament com en els arcs i basaments de les finestres.

El segon cos, allotjament i habitatges pels encarregats -orientats a sol de migdia i d'esquena al vent d'hivern com les cases pairals-, de planta baixa i pis amb coberta de dos vessants, construït amb murs de càrrega. Són resenyables els esgrafiats al·legòrics a l'agricultura a la façana principal.

Altres elements rellevants del conjunt en són el reixat original de la tanca i porta exteriors (de pasamà d'acer treballat) i la bàscula .

EVOLUCIÓ D'USOS:

Original: Industrial ramader.

Actual: Conreu d'una part de les terres. Actualment en desús.

ESTAT CONSERVACIÓ:

Donat que les instal·lacions varen deixar de funcionar als anys trenta, i que després es van reutilitzar per a la cria de bestiar, poc a poc han sofert un nivell de deteriorament considerable.

De les dues naus, una està parcialment dèrriuða degut a un incendi. Les cobertes restants - tant l'altra nau com els edificis quadrangulars presenten filtracions importants. Les façanes mostren humitats en tot el basament, descrostonaments en tots els paraments i deteriorament de les finestres. A l'interior es troben deficiències dels acabats ceràmics així com dels elements decoratius -fanals, parets laterals de separació de circulació de servei, lluernaris, etc.-

El segon cos, -d'allotjament- presenta també deficiències de coberta, i façanes, acusat en els esgrafiats al·legòrics de la façana principal. De l'interior, parcialment reutilitzat, s'en desconiex l'estat per impossibilitat d'accedir-hi.

DADES HISTÒRIQUES:

També coneguda per "Cal Torrero", nom que corresponia a una antiga masia que fou enderrocada anteriorment a la construcció de la granja, va començar a funcionar cap a l'any 1912. L'autor va ser Francisco Bastos, el constructor Josep Monés i Jané, l'any 1909, i el seu propietari n'era Manuel Bertrand.

"El Noticiari Pratenc" del 16 de novembre de 1935, ens parla d'aquesta granja com a model d'explotació lletera, sense igual a Espanya ni a l'estranger.

Entre el 1910 i el 1933, el producte ramader va evolucionar de manera molt important i al mateix temps es va produir una demanda del seus productes de tipus alimentari. Per a entendre aquest creixement, s'haurien de tenir en compte elements com el procés d'urbanització i creixement de la ciutat de Barcelona, ja que aquests factors van incentivar el consum dels esmentats productes i, per tant, van impulsar la producció. Es van haver d'importar vaques lleteres de Suïssa i Holanda.

Jaume Codina, en el seu llibre "la gent del fang", ens diu que les explotacions pecuàries de la granja "la Ricarda" representaven un exponent molt important dintre de l'àmbit nacional. El Prat va arribar a tenir una producció diària de deu mil litres de llet. Producció que era consumida, gairebé tota, a la capital.

Actualment es troba semiabandonada i pertany a A.E.N.A.

ACTUACIONS EN CURS:

Cal fer referència a determinats documents d'informació i altres treballs en curs:

1. Declaració d'impacte ambiental del projecte d'ampliació de l'aeroport de Barcelona, resolta el 9 de gener de 2002 per la Secretaria General de Medio Ambiente.
2. Projecte de restauració i adequació de la central telegràfica Marconi i recuperació d'elements i enderroc de la Granja de la Ricarda, dels arquitectes Roser Amadó, Lluís Domènech i altres, promogut per l'Aeroport de Barcelona.
3. Estudi històrico-arquitectònic de la Granja de la Ricarda, per aprofundir en el coneixement arqueològic, realitzat per Arqueociència Serveis Culturals SL, també promogut per l'Aeroport de Barcelona.

BIBLIOGRAFIA:

CODINA, Jaume, Delta del Llobregat. La gent del fang. Granollers, Ed. Montblanc, 1966.

Història Econòmica de la Catalunya Contemporània. S.XX. Població, agricultura i energia. Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana.1986.

AA.VV., "Josep Monés i Amat. 50 anys d'imatges del Prat (1900-1950) ", Ajuntament del Prat de Llobregat, 1995.

FONTS DOCUMENTALS:

NORMATIVA:

La Granja de la Ricarda està inclosa dins de l'àmbit del Pla Director de l'aeroport i del Sistema general aeroportuari del Pla General Metropolità. L'ampliació de la pista 07-25 i el gàlib de les servituds aeronàutiques fan inviable la permanència de l'edifici. La resolució de 9 de gener de 2002, de la Secretaria General de Medio Ambiente, de formulació de declaració d'impacte ambiental del projecte d'ampliació de l'aeroport del Prat, va establir les mesures de protecció del patrimoni cultural afectat per aquella ampliació. En relació a la Granja de la Ricarda, a la condició vuitena de la declaració, es diu textualment: "Antes de proceder a su derribo se documentarán los elementos de interés patrimonial afectados, como los edificios denominados Granja de la Ricarda y Granja de Can Camins y se recuperarán los elementos de interés arquitectónico de los mismos".

ÀMBIT PROTECCIÓ:

És el conjunt del recinte de la granja i es concreta en els elements arquitectònics i ambientals assenyalats a l'apartat núm. 3 de les propostes d'actuació.

PROPOSTES D'ACTUACIÓ:

1. Realització d'un acurat estudi sobre l'edifici que inclogui els següents aspectes:

- Recerca de documentació històrica escrita i gràfica.
- Descripció detallada del conjunt i dels diferents espais i estances.
- Descripció dels materials i tècniques constructives emprats.
- Aixecament planimètric del conjunt de l'edificació: plantes, façanes i seccions.
- Reconstrucció gràfica de tots els elements decoratius interiors i exteriors de la granja i la masia.
- Estudi complet de l'estructura metàl·lica de Joan Torras i Guardiola.
- Estudi complet del forjat sanitari de l'edifici.
- Reportatge fotogràfic i videogràfic complet del conjunt arquitectònic i ambiental que inclogui els aspectes generals i de detall, de l'exterior i de l'interior d'aquest conjunt.

2. Construcció d'una maqueta del conjunt arquitectònic, parcialment desmuntable i d'escala suficient, que permeti visualitzar els diferents espais interiors, les seves seccions i les solucions constructives innovadores per a la seva època.

3. Projecte i execució d'obres de desmuntatge, enderroc controlat, emmagatzematge i recuperació de tots els elements arquitectònics i ambientals d'interès per a una possible reutilització. L'execució de les obres es realitzarà per una empresa especialitzada i amb experiència en la intervenció en edificis patrimonials. Aquests elements seran, com a mínim, els següents:

- L'arbrat d'interès botànic i paisatgístic.
- La porta metàl·lica d'accés.
- La bàscula metàl·lica del pati d'accés.
- Les llambordes del pati d'accés.
- Els elements decoratius i sanefes ceràmiques de façanes i l'interior de les naus d'estables.

-
- Realització de plantilles dels esgrafiats de la masia.
 - Les teules i altres elements d'acabament i de ventilació de totes les cobertes.
 - Les encavallades metàl·liques de les naus d'estables.
 - Les encavallades de fusta de les naus de pinsos.

OBSERVACIONS:

La Granja de la Ricarda és una mostra excel·lent d'arquitectura modernista, reconeguda oficialment com un exemple singular a Catalunya de la renovació del sector ramader a començaments del segle XX. Inclou notables elements arquitectònics i de les arts plàstiques, dels que en destaca l'estructura metàl·lica projectada per Joan Torras i Guardiola.